

Pytania i odpowiedzi odnośnie choroby wywołanej przez koronawirus 2019 (COVID-19)

Co powoduje COVID-19?

Koronawirusy (CoV) należą do rodziny wirusów RNA (wirusy zawierające jako materiał genetyczny kwas rybonukleinowy). Nazywane są koronawirusami ponieważ cząsteczka wirusa wykazuje charakterystyczną „koronę” białek kolczastych wokół otoczki lipidowej. Zakażenia CoV są powszechne wśród zwierząt i ludzi. Niektóre szczepy CoV są zoonotyczne co oznacza, że mogą być przenoszone pomiędzy zwierzętami i ludźmi, ale wiele szczepów wirusa nie posiada tej cechy.

U ludzi CoV może wywoływać zarówno zwykłe przeziębienia jak i poważniejsze choroby takie jak Środkowo Wschodni Zespół Układu Oddechowego (wywołany przez MERS-CoV) i Zespół Ciężkiej Ostrej Niewydolności Oddechowej (wywołany przez SARS-CoV). Szczegółowe badania wykazały, że SARS-CoV został przeniesiony na ludzi z cywetów, a MERS-CoV z dromaderów.

W grudniu 2019 r. odnotowano u ludzi w Wuhan City, chińska prowincja Hubei (Rep. Ludowa) przypadki zapalenia płuc nieznanego pochodzenia. Władze chińskie jako czynnik sprawczy zidentyfikowały nowy CoV. Od tego czasu przypadki u ludzi, w większości z historią podróży do regionu Wuhan lub Hubei, były zgłaszane przez kilka prowincji w Chinach (Rep. Ludowa) i wiele innych krajów. Aktualne informacje można znaleźć na stronie internetowej WHO.

CoV, który powoduje COVID-19, został oznaczony jako SARS-CoV-2 przez Międzynarodowy Komitet Taksonomii Wirusów (ICTV); jest to nazwa naukowa. Wirus może być również określany jako „wirus COVID-19” lub „wirus odpowiedzialny za COVID-19”. COVID19 odnosi się do choroby wywołanej przez wirusa.

Czy zwierzęta są odpowiedzialne za COVID-19 u ludzi?

Wydaje się, że podstawową drogą przenoszenia COVID-19 jest droga człowiek - człowiek.

Obecne dowody sugerują, że wirus COVID-19 pochodzi od zwierząt. Trwające badania są istotne z punktu widzenia identyfikacji źródła wirusa (w tym gatunków zwierząt)

i ustalenia potencjalnej roli zwierząt jako rezerwuaru wirusa. Jednak do tej pory nie ma wystarczających dowodów naukowych, aby zidentyfikować pochodzenie wirusa lub wyjaśnić drogę przenoszenia wirusa ze zwierząt na ludzi.

Dane dotyczące sekwencji genetycznej ujawniają, że wirus COVID-19 jest blisko spokrewniony z innymi CoV krążącymi w populacjach nietoperzy Rhinolophus (Horseshoe Bat). Istnieje możliwość, że przeniesienie się wirusa na ludzi wiązało się z występowaniem gospodarza pośredniego.

Priorytety badań w zakresie badań nad zwierzęcym źródłem zostały omówione przez nieformalną grupę doradczą OIE ds. COVID-19 i przedstawione na Światowym Forum Badań i Innowacji WHO (11-12 lutego 2020 r.) przez przewodniczącego

grupy roboczej OIE Wildlife. Wyniki dyskusji nieformalnej grupy doradczej OIE na temat COVID-19 można znaleźć pod linkiem.

Czy istnieją jakieś środki ostrożności, które można podjąć w przypadku żywych zwierząt lub produktów zwierzęcych?

Chociaż nie ma pewności co do pochodzenia wirusa COVID-19, zgodnie z zaleceniami WHO, jako ogólny środek ostrożności podczas wizyt na targach zwierząt lub targach produktów pochodzenia zwierzęcego, należy zastosować ogólne środki higieny. Obejmują one regularne mycie rąk mydłem i wodą pitną po każdym kontakcie ze zwierzęciem lub produktami pochodzenia zwierzęcego, a także unikanie dotykania oczu, nosa lub ust oraz unikania kontaktu z chorymi zwierzętami lub zepsutymi produktami zwierzęcymi. Należy unikać wszelkiego kontaktu z dzikimi zwierzętami mogącymi przebywać w okolicach targu (np. bezpańskie koty i psy, gryznie, ptaki, nietoperze). Należy podjąć środki ostrożności, aby uniknąć kontaktu z odpadami zwierzęcymi lub płynami na glebie lub powierzchniach sklepów i obiektów handlowych.

Standardowe zalecenia wydane przez WHO w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się infekcji obejmują regularne mycie rąk, zakrywanie łokciem ust i nosa podczas kaszlu i kichania oraz unikanie bliskiego kontaktu z osobami wykazującymi objawy chorób układu oddechowego, takie jak kaszel i kichanie. Zgodnie z ogólnymi dobrymi praktykami bezpieczeństwa żywności należy obchodzić się ostrożnie z surowym mięsem, mlekiem lub narządami zwierząt, aby uniknąć potencjalnego zanieczyszczenia krzyżowego surowej żywności. Dokładnie ugotowane mięso zdrowego inwentarza pozostaje bezpieczne do spożycia. Dalsze zalecenia WHO można znaleźć tutaj.

W oparciu o obecnie dostępne informacje ograniczenia handlowe nie są zalecane.

Co wiemy o wirusach COVID-19 i zwierzętach towarzyszących?

Obecne rozprzestrzenianie się COVID-19 jest wynikiem przenoszenia wirusa z człowieka na człowieka. Do chwili obecnej nie ma dowodów na to, że zwierzęta towarzyszące mogą rozprzestrzeniać chorobę. Dlatego nie ma uzasadnienia podejmowanie jakichkolwiek działań w odniesieniu do zwierząt towarzyszących, które mogłyby zagrozić ich dobrostanowi.

Służby weterynaryjne Specjalnego Regionu Administracyjnego Hongkongu Chińskiej Republiki Ludowej poinformowały OIE o przypadku pozytywnego wyniku testu na wirusa COVID-19 u psa po bliskim kontakcie z właścicielami chorymi na COVID-19 [- patrz Natychmiastowe powiadomienie (01.03.2020) i raport uzupełniający nr 1 (09.03.2020)]. Test przeprowadzony metodą PCR w czasie rzeczywistym wykazał obecność materiału genetycznego wirusa COVID-19. Pies nie wykazywał żadnych klinicznych objawów choroby.

Nie ma dowodów na to, że psy odgrywają rolę w rozprzestrzenianiu się tej choroby u ludzi lub że mogą na nią zachorować. Konieczne są dalsze badania, aby zrozumieć, czy i w jaki sposób zwierzęta różnych gatunków mogą być dotknięte wirusem COVID-19. OIE będzie nadal dostarczać aktualizacje, gdy nowe informacje będą dostępne.

Nie ma dowodów wskazujących na konieczność wprowadzenia ograniczeń w przemieszczaniu się lub handlu zwierzętami towarzyszącymi.

Jakie środki ostrożności powinni podjąć właściciele, gdy zwierzę towarzyszące lub inne zwierzęta mają bliski kontakt z ludźmi chorymi lub podejrzanymi o COVID-19?

Nie było dotychczas żadnych doniesień o zachorowaniu zwierząt towarzyszących lub innych zwierząt na COVID-19, a także nie ma obecnie dowodów na to, że odgrywają one istotną rolę epidemiologiczną w tej jednostce chorobowej. Ponieważ jednak zdarzają się choroby, które przenoszą się ze zwierząt na ludzi (zwane chorobami odzwierzęcymi/ zoonozami), nadal zaleca się, aby osoby chore na COVID-19 ograniczały kontakt ze zwierzętami do czasu uzyskania dodatkowych informacji na temat wirusa.

Podczas obsługi zwierząt i opieki nad nimi należy zawsze stosować podstawowe środki higieny. Obejmuje to mycie rąk przed i po przebywaniu w pobliżu zwierzęcia lub dotykaniu zwierząt i przeznaczonej dla nich karmy, a także unikanie całowania, lizania lub dzielenia się jedzeniem ze zwierzętami.

O ile to możliwe, osoby chore lub będące pod opieką medyczną w związku COVID-19 powinny unikać bliskiego kontaktu ze swoimi zwierzętami domowymi i oddać je pod opiekę innemu członkowi rodziny. Jeśli muszą opiekować się zwierzęciem, powinny przestrzegać zasad higieny i jeśli to możliwe, nosić maskę na twarzy.

Co mogą zrobić krajowe służby weterynaryjne w odniesieniu do zwierząt towarzyszących?

Służba zdrowia i służby weterynaryjne powinny współpracować stosując podejście One Health (Jedno Zdrowie) w celu wymiany informacji i przeprowadzania oceny ryzyka, gdy osoba z COVID-19 zgłosi pozostawanie w kontakcie ze zwierzęciem towarzyszącym lub innymi zwierzętami.

Jeśli w wyniku oceny ryzyka zostanie podjęta decyzja o konieczności przeprowadzenia badania zwierzęcia towarzyszącego, które miało bliski kontakt z osobą / właścicielem zakażonym COVID-19, zaleca się stosowanie RT-PCR do badania próbek pobranych z jamy ustnej, nosa, odbytu lub próbek kału.

Chociaż nie ma dowodów na to, że zakażenie COVID-19 rozprzestrzenia się z jednego zwierzęcia na drugie, trzymanie zwierząt z pozytywnym wynikiem na COVID-19 z dala od zwierząt nie mających kontaktu z wirusem należy uznać za najlepszą praktykę.

Jakie są międzynarodowe obowiązki władz weterynaryjnych w tym przypadku?

Wykrycie wirusa COVID-19 u zwierząt spełnia kryteria zgłoszenia do OIE, za pośrednictwem WAHIS, zgodnie z Kodeksem zdrowia zwierząt lądowych OIE nowo pojawiającej się choroby.

Dlatego każde wykrycie wirusa COVID-19 u zwierzęcia (w tym informacje o gatunku, testach diagnostycznych i odpowiednich informacjach epidemiologicznych) należy zgłaszać do OIE.

Ważne jest, aby władze weterynaryjne były na bieżąco informowane i utrzymywały bliskie kontakty z organami zdrowia publicznego i osobami odpowiedzialnymi za dziką faunę, aby zapewnić spójne i odpowiednie komunikaty dotyczące ryzyka i zarządzania ryzykiem.

Ważne jest, aby COVID-19 nie prowadził do podejmowania działań wymierzonych przeciwko zwierzętom domowym lub dzikim, które mogłyby zagrozić ich dobrostanowi i zdrowiu lub negatywnie wpłynąć na różnorodność biologiczną.

Co robi OIE?

OIE jest w stałym kontakcie z regionalnym przedstawicielstwem w Azji i na Pacyfiku, delegatem OIE w Chinach oraz krajową służbą weterynaryjną, grupą roboczą OIE ds. dzikiej fauny i flory, a także FAO i WHO, aby zbierać i udostępniać najnowsze informacje. OIE ściśle współpracuje ze swoją siecią ekspertów zaangażowanych w bieżące badania dotyczące źródła choroby. Plotki i nieoficjalne informacje są również codziennie monitorowane.

Biorąc pod uwagę podobieństwa między COVID-19 a pojawieniem się innych chorób zakaźnych na styku ludzi i zwierząt, nieformalna grupa doradcza OIE zaleca podjęcie prac w celu lepszego zrozumienia dynamiki handlu dziką fauną i jej konsumpcją w celu opracowania strategii mającej na celu zmniejszenie ryzyka rozszerzania się choroby w przyszłości.

Obecna sytuacja

Nieformalna grupa doradcza OIE ds. COVID-19 i zwierząt na bieżąco informuje OIE o dochodzeniach dotyczących potencjalnej roli zwierząt i innych istotnych kwestiach.

Aby uzyskać najnowsze informacje z Chin, zobacz aktualizację z Chin (5/02/2020).

Aby uzyskać najnowsze informacje z Hongkongu, zobacz raport uzupełniający nr 1 (09.03.2020)

Departament Komunikacji